ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

13. září 2007 *

Ve věci C-458/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakousko) ze dne 16. listopadu 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 29. prosince 2005, v řízení

**Mohamed Jouini,**

**Okay Gönen,**

**Hasan Bajric,**

**Gerald Huber,**

**Manfred Ortner,**

**Sükran Karacatepe,**

**Franz Mühlberger,**

**Nakil Bakii,**

* Jednací jazyk: němčina.

**Hannes Kranzler,**

**Jürgen Mörth,**

**Anton Schneeberger,**

**Dietmar Susteric,**

**Sascha Wörnhör,**

**Aynur Savci,**

**Elena Peter,**

**Egon Schmöger,**

**Mehmet Yaman,**

**Dejan Preradovic,**

**Andreas Mitter,**

**Wolfgang Sorger,**

**Franz Schachenhofer,**

**Herbert Weiss,**

**Harald Kaineder,**

**Ognen Stajkovski,**

**Jovica Vidovic**

proti

**Princess Personal Service GmbH (PPS),**

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský (zpravodaj) a T. von Danwitz, soudci,

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: H. von Holstein, náměstek vedoucího soudní kanceláře,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 13. prosince 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za M. Jouiniho a další E. Frischenschlagerem a D. Gallistlem, Rechtsanwälte,

— za Princess Personal Service GmbH (PPS) G. Minichmayrem, Rechtsanwalt,

— za rakouskou vládu C. Pesendorfer a G. Hessem, jako zmocněnci,

— za Komisi Evropských společenství V. Kreuschitzem a J. Enegrenem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. března 2007,

vydává tento

## Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 1 směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. L 82, s. 16; Zvl. vyd. 05/04 s. 98).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi M. Jouinim a 24 dalšími žalobci na jedné straně a společností Princess Personal Service GmbH (PPS) (dále jen „PPS“) na druhé straně ohledně uhrazení mzdových pohledávek a určení převodu pracovních poměrů na PPS za účelem výpočtu jejich pohledávek.

## Právní rámec

### *Právní úprava Společenství*

3 Směrnice 2001/23 kodifikuje směrnici Rady 77/187/EHS ze dne 14. února 1977 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. L 61, s. 26), ve znění směrnice Rady 98/50/ES ze dne 29. června 1998 (Úř. věst. L 201, s. 88, dále jen „směrnice 77/187“).

4 Podle osmého bodu odůvodnění směrnice 2001/23:

„Právní jistota a průhlednost vyžadují vyjasnění významu převodu v souvislosti s judikaturou Soudního dvora. Toto vyjasnění nemění oblast působnosti směrnice 77/187/EHS tak, jak byla vyložena Soudním dvorem.“

5 Článek 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2001/23 stanoví:

„a) Tato směrnice se vztahuje na veškeré převody podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu na jiného zaměstnavatele, které vyplývají ze smluvního převodu nebo sloučení

b) S výhradou písmene a) a následujících ustanovení tohoto článku se převodem podle této směrnice rozumí převod hospodářské jednotky, která si zachovává svou identitu, považované za organizované seskupení prostředků, jehož cílem je vykonávat hospodářskou činnost jako činnost hlavní nebo doplňkovou."

6 Podle čl. 2 odst. 2 směrnice 2001/23:

„Tato směrnice se nedotýká vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o vymezení pracovní smlouvy nebo pracovního poměru.

Členské státy však nevyloučí z oblasti působnosti této směrnice pracovní smlouvy nebo pracovní poměry pouze z důvodu

[...]

c) že se jedná o dočasné pracovní poměry ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice [Rady] 91/383/EHS [ze dne 25. června 1991, kterou se doplňují opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nebo v dočasném pracovním poměru (Úř. věst. L 206, s. 19; Zvl. vyd. 05/01, s. 418)] a převáděný podnik, závod nebo část podniku nebo závodu je podnikem pro dočasnou práci, který je zaměstnavatelem."

7 Podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/23:

„Práva a povinnosti, které pro převodce vyplývají z pracovní smlouvy nebo pracovního poměru platných ke dni převodu, jsou v důsledku převodu převedeny na nabyvatele.

[...]"

8 Znění výše uvedených ustanovení čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 2 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/23 je v podstatě totožné se zněním ustanovení čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 2 a čl. 3 odst. 1 směrnice 77/187.

*Vnitrostátní právní úprava*

9 Článek 3 zákona o přizpůsobení právních předpisů v oblasti pracovních smluv (Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz, BGBl. 459/1993) stanoví, že v případě, že je část závodu převedena na jiného majitele, stane se tento zaměstnavatelem a jsou na něj převedena všechna práva a závazky vyplývající z pracovních poměrů, které existují ke dni převodu.

**Spor v původním řízení a předběžná otázka**

10 Podnik pro dočasnou práci Mayer & Co GmbH (dále jen „Mayer"), který existuje od roku 1976, byl naposledy řízen současným průmyslovým ředitelem PPS, jenž byl jednatelem. Tento ředitel je ženatý s obchodní ředitelkou PPS, která byla zaměstnána také v podniku Mayer k výkonu administrativních prací.

11 Na žádost jednoho z hlavních zákazníků Mayer v roce 2001 vypracovala tato zaměstnankyně průmyslový koncept, pro který získala podporu svého manžela. Již byly známy finanční potíže tohoto podniku. Když byl vypracovaný koncept schválen zákazníkem, manželé se s ním dohodli, že jej provedou v rámci nového podniku, jenž měl být vytvořen a měl se zabývat toutéž hospodářskou činností, jelikož strukturální změny byly v bývalém podniku Mayer stěží proveditelné.

12 Tento nový podnik pro dočasnou práci, PPS, byl založen na začátku roku 2002. Manžel převzal funkci průmyslového ředitele a manželka obchodní ředitelky. Z důvodu potřeb výše uvedeného hlavního zákazníka dali řediteli dceřiné společnosti Mayer, který byl k tomu oprávněný, pokyn, aby navrhl 40 zaměstnancům, kteří byli poskytnuti tomuto hlavnímu zákazníkovi, převod na PPS v co nekratší lhůtě, k čemuž také došlo.

13 To nevedlo k žádné změně činnosti těchto zaměstnanců u zákazníka. Naopak, jejich pracovní poměry s Mayer skončily dne 30. listopadu 2002 a pracovní poměry s PPS vznikly dne 1. prosince 2002. Byli převzati i další zákazníci, přičemž počet dotčených zaměstnanců u každého zákazníka se případ od případu odlišoval, od pouze tří nebo čtyř osob až po devět osob. Jednatel dceřiné společnosti a pracovníci pro styk se zákazníky byli také převzati PPS. PPS převzala celkem třetinu zaměstnanců zaměstnaných Mayer před tím, než na ni byl prohlášen konkurs.

14 Žalobci v původním řízení, kteří byli převedeni na PPS, se na PPS domáhali uhrazení mzdových pohledávek, které měli vůči Mayer, jež jim je nevyplatila, a určení převodu pracovních poměrů na PPS za účelem výpočtu jejich pohledávek. Jedná se zejména o dočasné zaměstnance, kteří byli poskytnuti zákazníkům jakožto dělníci, jeřábníci

a montéři. Své nároky založili na skutečnosti, že došlo k převodu závodu, a že PPS jakožto „nabyvatel závodu" měla tedy zajistit zaplacení dřívějších pohledávek a zohlednit předchozí pracovní činnost.

15 PPS zamítla tyto žádosti s tím, že nedošlo k převodu závodu a že s Mayer neuzavřela žádnou smlouvu. Převod žalobců v původním řízení na její podnik byl proveden způsobem obvyklým v odvětví podniků pro dočasnou práci. Nebylo možné identifikovat závod nebo „část závodu", které převzala PPS.

16 Vzhledem k tomu, že Landesgericht Wels v prvním stupni a Oberlandesgericht Linz v řízení o odvolání vyhověly žalobcům v původním řízení, podala PPS opravný prostředek „Revision" k Oberster Gerichtshof. Zpochybňuje zvláště kvalifikaci dotčené operace jakožto „převodu závodu", kterou provedly tyto soudy.

17 Oberster Gerichtshof poukazuje na to, že podle judikatury Soudního dvora se v zásadě při přezkumu existence převodu závodu musí nejdříve ověřit existence pevně organizované hospodářské jednotky ve smyslu organizovaného seskupení osob a prostředků umožňujícího výkon hospodářské činnosti, která sleduje vlastní cíl. Poté je namístě ověřit, zda podmínky převodu takové jednotky na nového provozovatele jsou splněny, přičemž se musí vzít v úvahu všechny skutkové okolnosti charakterizující dotčenou operaci (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 11. března 1997, Süzen, C-13/95, Recueil, s. I-1259, body 13 a 14).

18 Podle názoru předkládajícího soudu je však přezkum existence převodu závodu v projednávané věci zvláštní vzhledem k tomu, že se týká podniku pro dočasnou práci. Zdůrazňuje totiž, že takové podniky již pojmově mají málo zaměstnanců ve „vlastním provozu" ve smyslu organizační jednotky právě vzhledem k tomu, že zaměstnanci jsou poskytováni jiným zaměstnavatelům, a sice podnikům využívajícím služby podniků pro dočasnou práci. Tyto podniky začleňují dotčené zaměstnance do vlastní organizační struktury podle svých potřeb. Většina zaměstnanců podniků pro dočasnou práci není tedy začleněna do vlastního provozu těchto podniků, ale je začleněna do provozu jiných zaměstnavatelů.

19 Předkládající soud si klade otázku, zda přístup používaný pro jiné podniky, který spočívá ve velké míře na existenci organizační jednotky ve smyslu „závodu" nebo „části závodu", může být použit také na podniky pro dočasnou práci. Tyto podniky se rovněž podstatně liší od podniků poskytujících úklidové nebo bezpečnostní služby v tom, že poskytnutí zaměstnanci nejsou přijati do závodu zaměstnavatele za vymezeným cílem (úkol provést úklid nebo ostrahu), který by mohl sloužit k identifikaci části závodu, ale jsou přijati na různé úkoly podle posouzení podniku využívajícího služby podniku pro dočasnou práci.

20 Za těchto podmínek se Oberster Gerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Jedná se o převod závodu nebo části závodu ve smyslu článku 1 směrnice [2001/23], když jsou administrativní pracovník, ředitel dceřiné společnosti, pracovníci pro styk se zákazníky a jednatel v rámci spolupráce mezi dvěma podniky pro dočasnou práci převedeni prvním podnikem pro dočasnou práci, ve kterém není vymezena organizační struktura, do druhého podniku, aby zde vykonávali srovnatelné činnosti, a zároveň s nimi je, rovněž v rámci této spolupráce mezi oběma podniky, částečně nebo zcela převedena přibližně třetina dočasně přidělených zaměstnanců, jakož i zákazníci, ke kterým byli přiděleni (s počtem přidělených zaměstnanců od tří do padesáti)?"

## K předběžné otázce

21 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 odst. 1 směrnice 2001/23 musí být vykládán v tom smyslu, že se tato směrnice použije na takové situace, jako je situace dotčená v původním řízení, která spočívá v převodu zaměstnanců mezi dvěma podniky pro dočasnou práci.

22 Podle svého čl. 1 odst. 1 se směrnice 2001/23 vztahuje na veškeré převody podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu na jiného zaměstnavatele, které vyplývají ze smluvního převodu nebo sloučení.

23 Podle ustálené judikatury je cílem směrnice 2001/23 zajistit nepřetržitost pracovních poměrů existujících v rámci hospodářské jednotky nezávisle na změně vlastníka. Rozhodující kritérium pro určení existence převodu ve smyslu této směrnice je tedy otázka, zda si dotčená jednotka zachovává svou identitu, což vyplývá zejména ze skutečného pokračování v provozu nebo jeho převzetí (viz zejména rozsudky ze dne 18. března 1986, Spijkers, 24/85, Recueil, s. 1119, body 11 a 12, jakož i ze dne 15. prosince 2005, Güney-Görres a Demir, C-232/04 a C-233/04, Sb. rozh. s. I-11237, bod 31 a uvedená judikatura).

24 Pokud jde o podmínku týkající se existence smluvního převodu, z ustálené judikatury vyplývá, že dosah ustanovení čl. 1 odst. 1 směrnice 2001/23 nemůže být posouzen pouze na základě doslovného výkladu (viz ohledně čl. 1 odst. 1 směrnice 77/187 rozsudky ze dne 7. února 1985, Abels, 135/83, Recueil, s. 469, body 11 až 13, a ze dne 19. května 1992, Redmond Stichting, C-29/91, Recueil, s. I-3189, bod 10). Z důvodu rozdílů mezi jazykovými zněními směrnice, jakož i rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy, pokud jde o pojem „smluvní převod", Soudní dvůr vyložil tento pojem dostatečně pružně, aby vyhověl cíli směrnice, kterým je chránit zaměstnance v případě převodu jejich podniku (výše uvedený rozsudek Redmond Stichting, bod 11, a rozsudek ze dne 7. března 1996, Merckx a Neuhuys, C-171/94 a C-172/94, Recueil, s. I-1253, bod 28).

25 Tento pružný výklad se týká také formy „smlouvy", kterou se převod provádí. Pojem „smluvní převod" se tak podle případu může vztahovat na písemnou nebo ústní dohodu mezi převodcem a nabyvatelem ohledně změny totožnosti osoby odpovědné za provoz dotčené hospodářské jednotky nebo také na konkludentní dohodu mezi nimi, která vyplývá z praktické spolupráce, jež vyjadřuje společnou vůli provést takovou změnu.

26 Ve věci v původním řízení přitom z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že převzetí dotčených zaměstnanců bylo provedeno v rámci spolupráce mezi Mayer a PPS, které měly obě v podstatě stejné řídící pracovníky, což umožnilo PPS začít totožnou činnost. Ze spisu kromě toho vyplývá, že vzájemná spolupráce umožnila PPS, aby vykonávala tuto činnost pro stejné zákazníky a aby ve velkém rozsahu použila

zaměstnance, kteří předtím pracovali u Mayer. Za těchto okolností se zdá zjevné, že tato spolupráce měla za cíl a předmět převedení provozních prostředků z Mayer na PPS.

27 Pojem „smluvní převod" tak, jak je vykládán Soudním dvorem, nepředstavuje tudíž překážku pro určení převodu podniku mezi Mayer a PPS, i když, jak tvrdila PPS na jednání, zúčastněné podniky neuzavřely žádnou písemnou ani ústní dohodu.

28 Za takových podmínek, jako jsou podmínky ve věci v původním řízení, je namístě určit, zda se operace, jež má být posouzena, týká celého podniku nebo pouze jeho části, přičemž pokud se jedná o posledně uvedený případ, je třeba identifikovat dotčenou část podniku.

29 V tomto ohledu se ukazuje, že takové převzetí zaměstnanců, jako je převzetí dotčené v původním řízení, nemůže odpovídat převodu celého podniku. Ze spisu totiž vyplývá, že PPS převzala pouze určitou část zaměstnanců odpovědných za správní řízení a třetinu dočasně přidělených zaměstnanců a že Mayer pokračovala ve výkonu hospodářské činnosti až do doby, kdy na ni byl prohlášen konkurs. Poté v rámci tohoto konkursu konkurenční podnik PPS odkoupil Mayer z konkursní podstaty a pokračoval v hospodářské činnosti tohoto podniku, přičemž použil část zaměstnanců a jiných provozních prostředků tohoto podniku.

30 Případný převod provozních prostředků dotčených v původním řízení, a sice převzetí dotčených zaměstnanců, ze společnosti Mayer na společnost PPS se tak mohl týkat pouze části tohoto podniku.

31 K použití směrnice 2001/23 je však třeba, aby se převod týkal pevně organizované hospodářské jednotky, jejíž činnost není omezena na provedení určitého díla. Pojem „hospodářská jednotka" tak odkazuje na organizované seskupení osob a prostředků umožňující výkon hospodářské činnosti, která sleduje vlastní cíl (rozsudek ze dne 10. prosince 1998, Hernández Vidal a další, C-127/96, C-229/96 a C-74/97, Recueil, s. I-8179, bod 26, jakož i výše uvedený rozsudek Güney-Görres a Demir, bod 32), a jež je dostatečně strukturovaná a samostatná (výše uvedený rozsudek Hernández Vidal a další, bod 27).

32 Taková jednotka nemusí nutně zahrnovat značný hmotný a nehmotný majetek. V některých hospodářských odvětvích je totiž často tento majetek omezen na jeho nejjednodušší vyjádření a činnost spočívá především na lidských zdrojích. Organizované seskupení zaměstnanců, kteří jsou speciálně a trvale přiděleni k výkonu určitého společného úkolu, může tak v případě, že neexistují jiné výrobní činitele, odpovídat hospodářské jednotce (výše uvedený rozsudek Hernández Vidal a další, bod 27).

33 Platí to tak o to více v případě podniků pro dočasnou práci s ohledem na čl. 2 odst. 2 druhý pododstavec písm. c) směrnice 2001/23. Z tohoto ustanovení totiž vyplývá, že na pracovní poměry s takovými podniky se v zásadě vztahuje směrnice 2001/23, což

s sebou nese, že je třeba při přezkumu jejich převzetí zohlednit jejich zvláštnosti. Takové podniky se přitom obecně vyznačují, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, neexistencí vlastní organizační struktury podniku umožňující identifikovat v takovém podniku různé hospodářské jednotky, které je možné oddělit v souladu s organizační strukturou převodce.

34 Proto v případě neexistence identifikovatelné organizační struktury v dotčeném podniku pro dočasnou práci je třeba provést přezkum, který zohlední jeho zvláštností namísto analýzy, jež by měla za cíl určení existence hospodářské jednotky s ohledem na jeho organizační strukturu. V tomto kontextu s sebou posouzení existence hospodářské jednotky ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice 2001/23 nese ověření, zda provozní prostředky převedené převodcem u něho představovaly funkční seskupení, které bylo samo o sobě dostatečné k tomu, aby umožnilo poskytování služeb charakteristických pro hospodářskou činnost podniku, aniž by bylo nutné použít jiné významné provozní prostředky nebo jiné části tohoto podniku.

35 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že činnost podniků pro dočasnou práci se vyznačuje dočasným poskytováním zaměstnanců podnikům, které využívají jejich služeb, aby v nich tito zaměstnanci vykonávali různé úkoly podle potřeb a příkazů těchto podniků. Provozování takové činnosti vyžaduje zejména know-how, administrativní strukturu umožňující organizovat takové poskytování zaměstnanců a seskupení dočasných zaměstnanců, kteří se mohou začlenit do podniků využívajících tyto služby a vykonávat pro ně požadované úkoly. Naopak jiné významné provozní prostředky nejsou pro provozování dotčené hospodářské činnosti nezbytné.

36 Skutečnost, zdůrazněná předkládajícím soudem, že dočasně přidělení zaměstnanci jsou začleněni do organizační struktury zákazníka, pro jehož služby jsou poskytnuti, nemůže jako taková bránit určení existence převodu hospodářské jednotky. Tito zaměstnanci totiž představují základní prostředky, bez nichž by podnik pro dočasnou práci v podstatě nemohl provádět svou hospodářskou činnost. Kromě toho okolnost, že zaměstnanci jsou, jak předpokládá ostatně čl. 1 bod 2 směrnice 91/383, uvedený v čl. 2 odst. 2 druhém pododstavci písm. c) směrnice 2001/23, spojeni s převodcem pracovním poměrem a že tento je odměňuje přímo, může potvrdit jejich spojení s podnikem provozovaným uvedeným převodcem, a tedy jejich význam pro existenci hospodářské jednotky u tohoto převodce.

37 Z výše uvedeného vyplývá, že samotné seskupení složené ze zaměstnanců odpovědných za řízení, dočasných zaměstnanců a know-how může sledovat vlastní cíl, a sice poskytování služeb spočívajících v dočasném přidělení zaměstnanců podnikům využívajícím tyto služby za odměnu, a že takové seskupení může představovat hospodářskou jednotku, která je funkční, aniž by bylo nutné použít jiné významné provozní prostředky či jiné části převodce. Tak tomu může být zejména v projednávaném případě vzhledem k tomu, že seskupení bylo složeno z administrativního pracovníka, ředitele dceřiné společnosti, pracovníků pro styk se zákazníky, třetiny dočasných zaměstnanců a jednatelů ovládajících know-how, přičemž přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda tomu tak je.

38 Na položenou otázku je proto třeba odpovědět tak, že čl. 1 odst. 1 směrnice 2001/23 musí být vykládán v tom smyslu, že tato směrnice se použije v případě, kdy část administrativních zaměstnanců a část dočasných zaměstnanců je převedena do jiného podniku pro dočasnou práci, aby tam tito zaměstnanci vykonávali stejné činnosti pro stejné zákazníky, a kdy, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, prostředky dotčené převodem jsou samy o sobě dostatečné k tomu, aby umožnily poskytování služeb charakteristických pro dotčenou hospodářskou činnost, aniž by bylo nutné využít jiné významné provozní prostředky či jiné části podniku.

## K nákladům řízení

39 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

**Článek 1 odst. 1 směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů, musí být vykládán v tom smyslu, že tato směrnice se použije v případě, kdy část administrativních zaměstnanců a část dočasných zaměstnanců je převedena do jiného podniku pro dočasnou práci, aby tam tito zaměstnanci vykonávali stejné činnosti pro stejné zákazníky, a kdy, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, prostředky dotčené převodem jsou samy o sobě dostatečné k tomu, aby umožnily poskytování služeb charakteristických pro dotčenou hospodářskou činnost, aniž by bylo nutné využít jiné významné provozní prostředky či jiné části podniku.**

Podpisy.